

Становище

по Законопроекта за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, внесен от народния представител Данаил Кирилов (вх.№ 754-01.-12/30.05.2017г.).

I. Общи бележки

1. Законопроектът заслужава подкрепа.

2. Предлаганите изменения и допълнения се отнасят до Част Пета „Изпълнително производство”, а неговите Преходни и заключителни разпоредби включват изменения и допълнения на ДОПК, ЗЧСИ и ЗЗД. Законопроект включва 36 параграфа относно промените в ГПК и 7 параграфа за изменения и допълнения на други закони.

3. Законопроектът съдържа както „традиционни” за изпълнителното производство разрешения, така и нови въпроси на съвременното гражданско процесуално право (§ 11: чл.450а – Електронен запор върху вземане по сметки в банки, § 31: новият раздел II Електронни публични търгове, чл.501а-501ж), а така и на общи въпроси на гражданското материално и процесуално право, като например –чл.112 ЗЗД, с който се установява 10 годишна абсолютна давност за погасяване на всички необезпечени вземания на частните задължения на физическите лица. По този начин се създава уредба, която уеднаквява режима на погасяване по давност на частните задължения с давността по чл.171, ал.2 ДОПК - за погасяване на публичните задължения.

4. Законопроектът като цяло е изработен в съответствие с изискванията на Закона за нормативните актове (ЗНА) и на указа за неговото прилагане (УПЗНА). Придружен е с обстойни Мотиви съгласно чл.28 ЗНА и с Предварителна оценка на въздействието на законопроекта, съгласно изискванията на чл.19-23 ЗНА. При съставяне на законопроекта е ползван

опита на европейските държави –членки на Европейския съюз и САЩ, както и постиженията на българската гражданскопроцесуална правна доктрина.

5. Предмет на следващите бележки са както правотехнически въпроси на редакцията на предложените изменения и допълнения, така и на някои разрешения по същество.

Изложението в следващите редове следва поредността на законовите разпоредби в законопроекта.

II. Конкретни бележки

6. По § 2- чл.427, ал.3:

Тази разпоредба, според мен, не е ясна. По съдържанието си тя урежда поведението на съдебния изпълнител в случаите, когато изпълнението е насочено към парични вземания на длъжника от трето лице с постоянен адрес или седалище в друг съдебен район и постановява, че в тези случаи „изпълнителното дело не се препраща.“ Това създава впечатление, че законната разпоредба е недовършена и основната ѝ мисъл недоизказана. Идеята на закона, струва ми се е, че съдебният изпълнител извършва съответните процесуални действия, а именно – извършва опис и продан на вещите и т.н. И това би трябвало изрично да се изрази в ал.3, като след израза „изпълнителното дело не се изпраща“, се заличи точката и добавят думите „описът и проданта на вещите се извършват от съдебния изпълнител, до който е подадена молбата за изпълнение по ал.1.“

7. По § 2- чл.427, ал.4:

И разпоредбата на чл.427, ал.4 се нуждае от допълване, като след думите „не са основание за препращане на делото“, точката се заличи, поставя се запетая и се добавя изразът : „ а процесуалните действия по принудителното изпълнение се изпълняват от съдебния изпълнител, до който е подадена молбата по ал.1.“

8. По § 4 - чл.430:

Споделям разрешението по същество, което се съдържа в тази разпоредба. За по-голяма яснота в правилото, което тя изразява предлагам за обсъждане следната нейна редакция:

„чл.430. Съдебният изпълнител назначава особен представител на длъжника по чл.47, ал.6 и когато при пристъпване към изпълнение констатира, че длъжникът няма регистриран постоянен или настоящ адрес. Особеният представител се посочва от адвокатската колегия, в района, на който е и съдебният изпълнител.”

9. По § 6- чл.433а:

Предлагам за обсъждане следната редакция на чл.433а:

„433а. Изпълнителното производство се приключва при изпълнение на задължението и събиране на разноските от съдебния изпълнител с разпореждане. След влизането в сила на разпореждането, съдебният изпълнител вдига наложените запори и възбрани.”

Мотиви: предлаганата нова редакция определя вида на процесуалния акт, с който съдебният изпълнител извършва и обявява приключването на изпълнителното производство.

10. По § 8- чл.435, ал.2:

Поставям само въпроса: не трябва ли в чл.435, ал.2 да се включи и обжалването от длъжника на оценката на движимата или недвижима вещ?

11. По § 9 – чл.446, ал.1, т.1:

Подкрепям отмяната на т.1. Тя противоречи на основния текст на чл.446, ал.1 ГПК и трябваше да бъде отменена още в началото на 2013 г., защото от 1.01.2013 г. минималната месечна работна заплата, установена за страната е 310 лв., поради което е несеквестируемият размер на трудовото възнаграждение и на каквото и да е друго възнаграждение е 310 лв.. Поради

това още тогава числото „300” по т.1 е трябвало да бъде заменено с „310”. Толкова по наложително е това да направено сега, когато от 1.01.2017 г.минималната месечна работна заплата за страната е 460 лв.

12. По § 9 – 446, ал.1:

Размерите на удържките по т.2,3 и 4 са установени в ГПК от м. юли 2007 г., т.е. преди 10 години През това време, макар и бавно и недостатъчно нараснаха и доходите на длъжниците по чл.446, ал.1. Особено осезателно е нарастването на размера на минималната месечна работна заплата, която през 2007г. беше 180 лв., а от 1.01.2017 г. е 460 лв.,т.е. малко повече от два пъти и половина.Смятам, че би било правилно тези промени да се отразят и върху диференцирането на удържките от доходите по чл.446, ал.1 ГПК.Това е социалният въпрос за „оптимизирането и за спазване „на принципа на адекватност и съразмерност на правната принуда в чл.133 3ЗД ,решаването на който се обявява за основна цел на законопроекта, поставена в мотивите на законопроекта. Впрочем, чл.133 3ЗД формулира принципа,че цялото имущество на длъжника служи за обезпечаване на вземанията на кредитора, а не и принципа за „адекватност и съразмерност”, каквото и да означава. От друга страна чл.133 3ЗД е от 1950 г. и в него отсъства социалната идея в принудителното изпълнение. А „принудителното изпълнение” е най- социалната част от целия граждански процес. Новият ГПК от 2007 г. не се откроява със своята социалност и в основните си начала даже не възпроизведе „справедливостта” по чл.4 ГПК от 1952 г.

13. По § 10- чл.446а:

Идеята за изрична законова уредба на несеквестируем доход по банкова сметка е правилна ,защото при съвременните условия на монетаризация на обществените отношения („така нареченото „финансизиране” на обществените отношения) се превръща в основен и най-разпространен обект на принудителното изпълнение при изпълнение на парични вземания. Тази нова разпоредба тепърва ще поставя въпроси.

Въпросът, който възниква е за разширяване на несеквестрируемостта на доходите на длъжника като прибавя към тях освен източниците по чл.446, ал.1 (трудово възнаграждение, друг какъвто и да е вид възнаграждение за труд и пенсия) още и „помощи и обезщетения.” Това е един нов съвременен обект на изпълнение на парични вземания , в който са включени доходи и част от имуществото на длъжника по смисъла на чл.133 ЗЗД, върху който често настояват мотивите на законопроекта. От редакцията на законната разпоредба и нейното логическо тълкуване се разбира , че тези „доходи” са различни от доходите по чл.446, ал.1. Но само това не е достатъчно. Нужно е и позитивното им определяне. Толкова повече това е необходимо като се има предвид, че тези общите понятия „обезщетения и помощи” текущото законодателство и действащото право имат многозначно съдържание.Макар и рядко с тях си служи и Конституцията (чл.17, ал.5, чл.47, ал.2) и влага в тях различно съдържание. В контекста на чл.446а, като продължение на чл.446, ал.1 най- близка е идеята за връзката им с трудовия доход, но струва ми се,че не се свежда само до него. Това изисква в закона да се определи обобщено основанието или основанията, на които се дължат тези помощи и обобщения. Тяхното получаване би трябвало да се въздигне в субективно материално право. В отрасловите закони (ЗЗД, Търговския закон, Кодекса за застраховане, Кодекса на труда, Кодекса за социално осигуряване, данъчните – ЗДДФЛ и др.) те се използват в различен правен контекст. В мотивите на законопроекта не се посочва или насочва вниманието за тяхното съдържание. Във всеки случай е необходимо обяснение за тях в хода на обсъжданията.

14. По § 10- чл.446а, ал.3:

Изразът „възнаграждения за работа” за първи път се въвежда в посочената законова разпоредба. Поради систематическото място на чл.446а и връзката му с чл.446, ал.1,склонен съм да приема,че той е синоним на утвърдения от десетилетия израз по чл.341 ГПК от 1952 г. и чл.446, ал.1 ГПК от 2007 г. на „трудово възнаграждение и на каквото и да е друго възнаграждение за труд.” Ако е така, за да се избегнат спорове и трудности при определяне на неговото съдържание и с риск за известно словесно усложняване на текста, разпоредбата в тази й част би трябвало да се изясни.Въпросът не е

семантичен, а понятиен. Неговото решаване трябва да се намери в съответствие с изискванията на ЗНА и Указът за неговото прилагане. Съгласно чл.37 УПЗНА „Думи или изрази с утвърдено правно значение се използват в един и същ смисъл във всички нормативни актове” (ал.1). Ако се налага отклонение от общоприетия смисъл на дума или израз, с допълнителна разпоредба се определя смисълът на съответния нормативен акт” (ал.2). А при десетилетната употреба на формулировката в основния текст на чл.446, ал.1 ГПК от 2007 и в чл.341, ал.1 ГПК от 1952 г. формулировката за трудовото възнаграждение и за каквото и да е възнаграждение за труд” е от категорията изрази с утвърдено правно значение.

III. Преходни и заключителни разпоредби

15. По § 43 ПЗР на законопроекта

Съгласно посочената разпоредба този закон влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник”, с изключение на § 42- относно 10-годишната абсолютна погасителна давност по предлагания нов чл.112 ЗЗД, който влиза в сила 6 месеца след обнародването на закона в „Държавен вестник” (вж.по-горе № 3).

Разпоредби, подобни на § 43 в последните години все по - често срещаме в заключителните разпоредби на нови закони и особено на закони за изменение и допълнение на закони. Вярно е, че това е въпрос на конкретна преценка на законодателния орган във всеки отделен случай. В този смисъл § 43 потвърждава тази законодателна практика, която е на път да се превърне в правило. Смятам, че това е увлечение. То не държи сметка за чл.5, ал.5 от Конституцията, съгласно който нормативните актове влизат в сила 3 дни след обнародването им в Държавен вестник (чл.88, ал.3 от Конституцията) , освен когато в тях е определен друг срок. Следователно Конституцията схваща като правило установяването и спазването на известен срок, така нареченото **vacatio legis**, през който законът след обнародването му в Държавен вестник не се прилага, защото не е влязъл в сила. Що се отнася до конкретния случай разрешението по § 43 не ми изглежда оправдано. ГПК е един от основните

закони в правната система на държавата ни и основа на цялото гражданско правосъдие.

Влизането в сила на закона в деня на обнародването му в „Държавен вестник“ е оправдано да се приема в случаи, когато важни обстоятелства и належаща обществена необходимост диктуват неговото възможно най-скорошно влизане в сила и прилагане, преди още гражданите, държавните и други органи, които го прилагат, да са имали реална възможност да се запознаят с неговото съдържание, които в случая не са налице или поне не са изложени в мотивите на законопроекта. ГПК е един от основните закони за съдебна защита на субективните права и законните интереси на гражданите и юридическите лица (чл.117, ал.1 от Конституцията), уредени в облигационното, търговско, вещното, авторското, семейното, трудовото право и в други правни отрасли. Предлаганият законопроект предвижда важни изменения и допълнения в неговата най-социална част- принудителното изпълнение, което засяга правата и законните интереси на стотици хиляди граждани - длъжници и вискатели (кредитори) по изпълнителни дела, дейността на съдебните изпълнители (държавни и частни), на съда при упражняване на контрол за законност върху органите на съдебното изпълнение и др. Ето защо смятам, че е необходим един по-продължителен разумен срок на влизането му в сила, след неговото обнародване в „Държавен вестник“ (примерно 1-2 месеца). Това ще позволи заинтересуваните граждани и органите на съдебното изпълнение да се запознаят с неговото съдържание, с изменените и допълнени текстове в тяхната „сглобена“ или „интегрирана“ нова редакция с включените в тях изменения и допълнения, които законът предвижда в неговата цялост.

30 юни 2017 г.

проф. Васил Мръчков